

Referens
Britta Ahlgren

**Bilaga 3
till Beslut om bildande av
Stora Träskets naturreservat**

Skötselplan för Stora Träskets naturreservat

2008-02-25

Skötselplan för naturreservatet Stora Träsket.....	4
Beskrivningsdel	4
1. Syfte med reservatet.....	4
2. Beskrivning av bevarandevärdena	4
2.1 Administrativa data.....	4
2.2 Historisk och nuvarande markanvändning	4
2.2.1 Historisk markanvändning	4
2.2.2 Nuvarande markanvändning	5
2.3 Områdets bevarandevärden.....	5
2.3.1 Biologiska värden	5
2.3.2 Geovetenskapliga värden.....	6
2.3.3 Bevarandevärden för friluftsliv	6
2.4 Källförteckning.....	6
Plandel	6
3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	6
3.1 Skötselplanens skötselområde 1:	7
Barrskog med lövinslag med fri utveckling, 13,8ha.....	7
3.2 Skötselplanens skötselområde 2:	8
Barrskog med lövinslag med begränsad skötsel	8
3.2a Delskötselområde 2a:.....	8
3.2b Delskötselområde 2b:.....	8
3.2c Delskötselområde 2c:.....	8
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnått:	8
3.2d Delskötselområde 2d:.....	9
3.2e Delskötselområde 2e:.....	9
3.3 Skötselplanens skötselområde 3:	9
Fuktig-sumpig skog med grövre lövträd med begränsad skötsel.....	9
3.3a Delskötselområde 3a:.....	9
3.3b Delskötselområde 3b:	9
3.4 Skötselplanens skötselområde 4:.....	10
Våtmarker och vattendrag med fri utveckling	
3.4a Delskötselområde 4a:.....	11
3.4b Delskötselområde 4b:.....	11
4. Skötsel av anläggningar för information och friluftsliv....	11
5. Jakt	11
6. Rensning av dike mellan Stora och Lilla Träsket och underhåll av traktorväg.....	12
7. Uppföljning.....	12
8. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	12

2008-02-25

Skötselplan för naturreservatet Stora Träsket Beskrivningsdel

1. Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla naturskogsmiljön runt Stora Träsket och dess rika förekomst av arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, äldre barr- och lövträd, död ved, hög luftfuktighet och rörligt markvatten.

2. Beskrivning av bevarandevärdena

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Stora Träskets naturreservat
Objektnummer	1013277
Skyddsform	Naturreservat
Län	Stockholms län
Kommun	Botkyrka kommun
Markslag (hektar):	
Skogsmark	32,7 ha
Sötvatten	7,5 ha
Våtmark	9,8 ha (vid Stora Träsket 5,5 + Lilla Träsket 4,3)
Totalt	50 hektar
Prioriterade bevarandevärden:	
Naturtyper	• Äldre barrskog, sumpskog, våtmark och skogssjö
Strukturer	• Död ved, grova träd, källflöden
Arter	• Ryl, knärot, linnea, kamjordstjärna, fyrflikig jordstjärna, dunmossa, citronfläckad kärrtrollslända, gammelgranlav, kattfotslav, asphättemossa, skärmstarr och gullpudra.
Friluftsliv	• Vandring på Grödingeleden, del av Sörmlandsleden, upplevelse

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

2.2.1 Historisk markanvändning

Större delen av marken söder om Stora Träsket har varit skogsklädd åtminstone sedan slutet av 1700-talet enligt storskifteskartan över Wia Österby och Eldtomta byars utmark från 1787. Detta stämmer också med kartan över Wi-

2008-02-25

ad säteris egendomar från 1889/90. Delar, särskilt mot öster, kan ha varit betade.

Marken väster, norr och öster om sjön beskrivs på storskifteskartan från 1787 över Wia Österby och Eldtomta byar som Träskmåssen, mark med småtallar. På laga skifteskartan över Eldtomta by från 1845 ingår också dessa marker. Marken sydost om sjön är enligt denna karta indelad i mindre skiften som troligen är uppodlade. Mossmarkerna invid träsket kan ha nyttjats till slätter. I markerna finns också spår av torvtäkt. På kartan över Wiad Säteris egendomar från 1889/90 är även markerna nordost om Stora Träsket dikade och troligen uppodlade. Myrudden alldeles nordost om reservatet är fortfarande på den ekonomiska kartan av 1945-50 betecknad som betesmark på fd åker.

2.2.2 Nuvarande markanvändning

Området utgörs av produktiv skogsmark där skogsbruk har bedrivits. Jakt sker enligt gällande jaktlagstiftning och är förbehållen jakträttsinnehavarna.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska värden

Skogssjön Stora Träsket ligger i ett större barrskogsområde norr om Viad. Längs stränderna är sjön delvis vassbevuxen och övergår i sydost och nordväst i mossmark och längre bort sumpskog. Områdets biologiska värden gynnas av närheten till Stora Träsket och dess läge i en svacka nära Östersjövikens Hallsfjärden. En viktig faktor är också områdets hydrogeologi med rörligt markvatten som mynnar i flera källflöden.

Sydväst om sjön ligger en nordsluttning med äldre barrskog och relativt god tillgång på död ved. Här finns signalarter som granticka, ullticka, kamjordstjärna och fyrflikig jordstjärna (NT), ryl (VU), knärot, gammelgranslav och kattfotslav. Vid ett källflöde i sluttningen växer det rikligt med dunmossa (NT). Längre österut är skogen yngre med större lövinslag.

Öster om sjön längs med en liten bergbrant har grövre aspar och andra äldre lövträd blandats upp med yngre gran. Även invid diket mellan Stora och Lilla Träsket växer grova aspar med bohål. Lilla Träsket, vars västra del ingår i det föreslagna naturreservatet, är dränerat och helt igenvuxet av vitmossa och bladvass. Mossen saknar öppen vattenspegel.

Nordnordost om diket, vid foten av sluttningen norr om sjön löper ett 350 meter långt surdrog. Här växer skärmstarr och gullpudra. I surdrogets östra del finns ett lite ljusare område bevuxet av alar med väl utvecklade socklar, grova aspar (upp till 2,40 meters omkrets) med asphättemossa samt, där marken är torrare, några almar. Knappt 50 meter söder därom löper en smal sumpskog där troligen torv har brutits tidigare.

Söder om surdrogen, norr om sjöns sydöstra del breder en medelgammal, flerskiktad barrskog med visst lövinslag ut sig. I sumpskogen nordväst om sjön förekommer gammelgranslav och kattfotslav på äldre granar, samt revlumner och rödgul trumpetsvamp.

Området har också ett högt värde för fågelfaunan.

2.3.2 Geovetenskapliga värden

Sjön är omgiven av svallad sandig-moig morän och glacial lera. Tack vare markens struktur har området en värdefull hydrogeologi i form av rörligt markvatten med flera källor som mynnar i sluttningarna.

2.3.3 Bevarandevärden för friluftsliv

Genom området löper Sörmlandsleden. Söder om sjön finns ett vindskydd.

2.4 Källförteckning

- Gothnier, Mats, Södertörns fågelklubb; Översiktlig skogsfågelinventering i Botkyrka kommun, 1990
- Olofsson, Dan; Inventering av tickor (Polyporaceae) i utvalda skogsområden i Botkyrka kommun, 1990
- Hermansson, Janolof; Översiktlig inventering av hotade lavar inom utvalda områden i Botkyrka kommun, 1990
- Hedenäs, Lars; Översiktlig inventering av mossfloran i utvalda skogsområden i Botkyrka kommun, 1990
- Botkyrka kommun; Handlingsprogram för skogsvårdsfrågor i Botkyrka kommun, 1992
- ArtDatabanken; Rödlistade arter i Sverige 2005
- Skogsstyrelsens förlag; Signalarter, indikatorer på skyddsvärd skog, flora över kryptogamer, 2000
- Naturvårdsverket; Bildande och förvaltning av naturreservat, Handbok 2003:3

Plandel

3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i fyra skötselområden och dessa i totalt tio delskötselområden.

1. Barrskog med lövinslag med fri utveckling.

2008-02-25

2. Barrskog med lövinslag med fri utveckling och utvärdering om lämplig skötsel 2010 – 2015.
3. Fuktig-sumpig skog med äldre och grövre lövträd med begränsad skötsel.
4. Våtmarker och vattendrag utan skötsel.

Skötselområdenas läge framgår av bifogad karta (Bilaga 1). I större delen av området bedöms fri utveckling gynna naturvärdena bäst. Efter fem år bör en utvärdering om behovet av lämpliga skötselåtgärder göras i utvecklingsområdena med ung skog. Övriga skötselbehov är gynnande av lövträd genom friställning av framförallt äldre grövre lövträd i reservatets östliga del, samt gynnande av friluftsvärdena genom att skapa luckor för att förbättra utsikten över Stora och Lilla Träsket. Skötselområdena och -åtgärderna beskrivs i följande sammanställning. En mer överskådlig sammanställning av skötselåtgärderna samt deras prioriteringsordning finns i tabellen i avsnitt 5.

För skötselområde 1, 2 och 3 gäller att det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Skogen har uppnått ett naturskogsartat tillstånd med stor variation av trädstorlek och arter samt en blandning av yngre, äldre och döda träd.
- God tillgång på död ved, minst 5 kubikmeter/hektar, i olika former framför allt som torrträd, naturliga högstubbar och lågor. Död ved ska tillåtas öka genom naturliga processer.
- Naturlig föryngring i luckorna bildade av torrträden och lågorna.

3.1 Skötselplanens skötselområde 1:

Barrskog med lövinslag med fri utveckling, 13,8ha

Skötselområdet består till större delen av äldre barrskog med något lövinslag i nordvärd sluttning sydväst om Stora Träsket. De sydvästra och sydöstra delar utgörs av äldre hällmarkstallskog.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Naturskogsartat tillstånd (se bevarandemål för skötselområde 1, 2 och 3 ovan).
- Moss-, barr- och lavmattor avlöser varandra i större delen av området.
- Dunmossan växer ostört längs med källflödet i sluttningen söder om Stora Träskets västra del.

Skötselåtgärder i skötselområde 1:

Inga. För att gynna ryl kan luckor skapas i granskiktet. (Se ArtDatabankens artefaktblad.)

3.2 Skötselplanens skötselområde 2:

Barrskog med lövinslag med begränsad skötsel

Skötselområde 2 består av fem delområden, 2a – 2d.

3.2a Delskötselområde 2a:

Fuktig-sumpig barrskog med inslag av äldre gran och al väster om Stora Träsket, 1,8 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Naturskogsartat tillstånd (se bevarandemål för skötselområde 1, 2 och 3 ovan).
- Flertalet gammal gran och al har påväxt av gammelgran- och kattfotslav.

Skötselåtgärder i delområde 2a:

Fri utveckling. För att gynna de äldre alarna kan en försiktig röjning av yngre gran göras.

3.2b Delskötselområde 2b:

Fuktig-sumpig ung barrskog med inslag av björk kantzon nordväst om Stora Träsket, 1,3 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnått:

- Naturskogsartat tillstånd (se bevarandemål för skötselområde 1, 2 och 3 ovan).

Skötselåtgärder i delområde 2b:

Fri utveckling de närmaste 10 – 20 åren. Utvärdering bör göras ca 2015 för bedömning av om eventuella åtgärder skulle bättre gynna utvecklingen mot bevarandemålen.

3.2c Delskötselområde 2c:

Större delen är yngre barrdominerad skog med ett mindre område dominerad av ung björk i sydöst, i nordsluttning sydost om Stora Träsket, 1,6 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnått:

- Naturskogsartat tillstånd (se bevarandemål för område 1, 2 och 3 ovan).
- Kontinuiteten av äldre asp och al, samt förnygringen av alm är säkrad.

Skötselåtgärder i delområde 2c:

2008-02-25

Fri utveckling de närmaste 10 – 20 åren. Utvärdering bör göras år 2015 för bedömning av om eventuella åtgärder skulle bättre gynna utvecklingen mot bevarandemålen.

3.2d Delskötselområde 2d:

Frisk hundraårig barrskog med lövinslag nordost om Stora Träsket samt kantzon nordost om Lilla Träsket, 6,9 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnått:

- Naturskogsartat tillstånd (se bevarandemål för område 1, 2 och 3 ovan).

Skötselåtgärder i delområde 2d:

Fri utveckling. Utvärdering bör göras år 2015 för bedömning av om eventuella åtgärder skulle bättre gynna utvecklingen mot bevarandemålen.

3.2e Delskötselområde 2e:

Ung och medelålders barrskog med visst lövinslag på och runt mindre höjd öster om Stora Träsket, 2,7 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnått:

- Naturskogsartat tillstånd (se bevarandemål för område 1, 2 och 3 ovan).

Skötselåtgärder i delområde 2e:

Fri utveckling de närmaste 10 – 20 åren. Utvärdering bör göras ca 2015 för bedömning av vilka åtgärder som bäst gynnar utvecklingen mot bevarandemålen.

För att ge möjlighet till fri sikt över Lilla Träsket kan några medelålders granar nordost om höjden i kanten av myren fällas.

3.3 Skötselplanens skötselområde 3:

Fuktig-sumpig skog med grövre lövträd med begränsad skötsel

Skötselområde 3 består av två delområden, 3a och 3b.

3.3a Delskötselområde 3a:

Fuktig-sumpig skog i foten av sluttningen nordost om Stora Träsket, i väst barrdominerad och i öst med grövre aspar, alar med sockelbildningar och enstaka almar, 3,0 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Naturskogsartat tillstånd (se bevarandemål för område 1, 2 och 3 ovan).

Skötselåtgärder i delområde 3a:

2008-02-25

Engångsåtgärd: För att skapa en ljusare miljö i den östra delen för de gamla och grova lövträden och de yngre almarna samt underlätta deras föryngring bör de friställas genom att närstående medelålders och yngre gran fälls. Avståndet mellan grenspetsarna på de större lövträden och på närstående granar bör vara minst 3 – 4 meter.

För att bevara den ljusare miljön röjs den unga granen vart 3e eller 5e år.

3.3b Delskötselområde 3b:

Fuktig-sumpig skog vid dike mellan Lilla och Stora Träsket samt yngre skog i mindre bergbrant öster om Stora Träsket, 1,6 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Naturskogsartat tillstånd (se bevarandemål för område 1, 2 och 3 ovan).
- Kontinuiteten av äldre lövträd, främst asp, är säkrad.

Skötselåtgärder i delområde 3b:

Engångsåtgärd: För att skapa en ljusare miljö för de gamla och grova lövträden samt underlätta deras föryngring fälls medelålders och yngre gran i lövträdens närhet i bergbranten. Avståndet mellan de större lövträdens grenspetsar och närstående granars bör vara minst 3 – 4 meter.

Även i myrens nordöstra kantzon, väster om vandringsleden tas den yngre granen ner, medelålders-äldre gran kan stamkvistas till 3 meters höjd, för att skapa en ljusare miljö och ge möjlighet till friare sikt över Stora Träsket.

Därefter röjs den unga granen vart 3e eller 5e år.

3.4 Skötselplanens skötselområde 4:

Våtmarker och vattendrag med fri utveckling

Skötselområde 4 består av två delområden 4a och 4b.

3.4a Delskötselområde 4a:

Skogssjön Stora Träsket med omgivande myrmark bevuxen med vass, vide och björk, ca 13,0 ha, varav ca 7,5 ha vattenspegel och 5,5 ha myrmark.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Stora Träskets vattenyta är lägst 8,85. Lägsta vattenyta (L.v.y.) enligt vattendomen Lilla Träskets torrlägningsföretag av 1931. Vattendomen omfattar egentligen inte Stora Träsket men kan ändå tjäna som vägledning. Enligt denna är högsta vattenyta (H.v.y.) 9,30. (Nivån var 2007-03-23: 8,98 = +27,37 RH 00)

2008-02-25

Skötselåtgärder i delområde 4a:

Inga

3.4b Delskötselområde 4b:

Den västra halvan av den öppna myrmarken Lilla Träsket är till största delen bevuxen med vass, 4,3 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Områdets karaktär av myr bevaras med en eller flera vattenspeglar.

Skötselåtgärder i delområde 4b:

Inga föreskrivna av skötselplanen. Upptagande av en eller flera vattenspeglar skulle dock höja myrens värde som våtmark.

4. Skötsel av anläggningar för information och friluftsliv

- Inmätning och fast markering av reservatsgränsens brytpunkter sker genom Lantmäteriet. Reservatets gränser ska märkas ut av förvaltaren enligt Naturvårdsverkets riktlinjer, främst genom gränsmålning på träd.
- Minst två väl underhållna tavlor med information ska finnas på lämpliga platser vid reservatets gräns eller i anslutning till reservatet. Tavloras utformning ska följa Naturvårdsverkets riktlinjer och förvaltaren ansvarar för deras underhåll.
- Sörmlandsleden, variant Grödingeleden, etapp 60 Viad – Berga vägskaäl, som går igenom naturreservatet, underhålls av föreningen Sörmlandsleden. Leden hålls fri från sly och stamskott. Nedfallna grova träd och grenar kapas bara i den mån det är nödvändigt för att göra leden framkomlig och hindrande delar flyttas till sidan om leden. Föreningen underhåller även de spänger som går över ledens blötare delar.
- Sörmlandsledens vindskydd vid Stora Träskets södra strand underhålls också av föreningen Sörmlandsleden.
- Parkeringsplats för fyra bilar anläggs vid Wiad (se karta Bilaga 2) och underhålls av markägaren.

5. Jakt

Jakten är förbehållen jakträttsinnehavarna och får ske enligt gällande jaktstiftning. Siktgator får inte anläggas. Vid uttransport av fällt hjorddjur (t.ex. älg och rådjur) eller vildsvin får motordrivet fordon användas för körning i terräng. Uttransporten ska göras så att skador på mark och vegetation undviks.

2008-02-25

Uppförande av permanenta skjuttorn på nya platser är inte tillåtet enligt reservatsföreskrifterna. Mobila (flyttbara) skjuttorn, skjutlavar eller liknande får sättas upp. Dessa anordningar ska dock plockas bort efter avslutad jakt.

6. Rensning av dike mellan Stora och Lilla Träsket och underhåll av traktorväg

För underhåll av ovanstående anläggningar har markägare och annan sakägare rätt att utföra följande åtgärder:

- Rensa diket mellan Stora och Lilla Träsket inom ramen för Lilla Träskets torrlägningsföretag.
- Underhålla skogstraktorvägen öster om Stora Träsket för lättare transporter.

Åtgärderna ska utföras med minimal påverkan på områdets hydrologi och vegetation och föregås av samråd med tillsynsansvarig för naturskydd på kommunen. Frågor som rör vattendomen Lilla Träskets torrlägningsföretag anmäls till länsstyrelsens miljöskydds-enhet.

7. Uppföljning

Förvaltningsansvarig och av denne anlitate entreprenörer ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som har genomförts och när de genomförts. Kommunen svarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år.

Utvärdering av utvecklingen av område 2b, 2c, 2d och 2e kan medföra ändring av skötselplanen. Ändring av skötselplanen görs i samråd med markägarna.

6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Delskötselområde	Prioritering	Finansiering
Friställning av äldre asp och al samt alm genom fällning av intillstående yngre och medelålders gran. Minst 3-4 m mellan de större lövträdens och granarnas grenspetsar.	2009, sedan vart 5e år	3a, fuktig-sumpig skog med äldre löv NO om St Träsket	1	Kommunala medel

2008-02-25

Friställning av äldre asp och andra lövträd, samt föryngring löv genom fällning av intillstående yngre och medelålders gran. Minst 3-4 m mellan de större lövträdens och granarnas grenspetsar.	2009, sedan vart 5e år	3b , fuktig-sumpig skog vid dike mellan St o L Träsket samt yngre skog i bergbrant O St Träsket	2	Kommunala medel
Röjning och ev. stamkvistning av granridå mellan vandringsled och myr NV om St Träsket	2009, sedan vart 5e år	3b , fuktig-sumpig skog vid dike mellan St o L Träsket samt yngre skog i bergbrant O St Träsket	3	Kommunala medel
Utvärdering om fortsatt fri utveckling eller lämplig skötsel	2015	2b , fuktig-sumpig ung granskog med inslag av björk NV om St Träsket	2	Kommunala medel
Utvärdering om fortsatt fri utveckling eller lämplig skötsel	2015	2c , yngre barrdominerad skog, med ung björkskog i sydost, SO om St Träsket	2	Kommunala medel
Utvärdering om fortsatt fri utveckling eller lämplig skötsel	2015	2d , frisk medelålders barrskog med lövinslag NO om St Träsket samt kantzonen NO om L Träsket	2	Kommunala medel
Utvärdering om fortsatt fri utveckling eller	2015	2e , ung och medelålders barrskog med	2	Kommunala medel

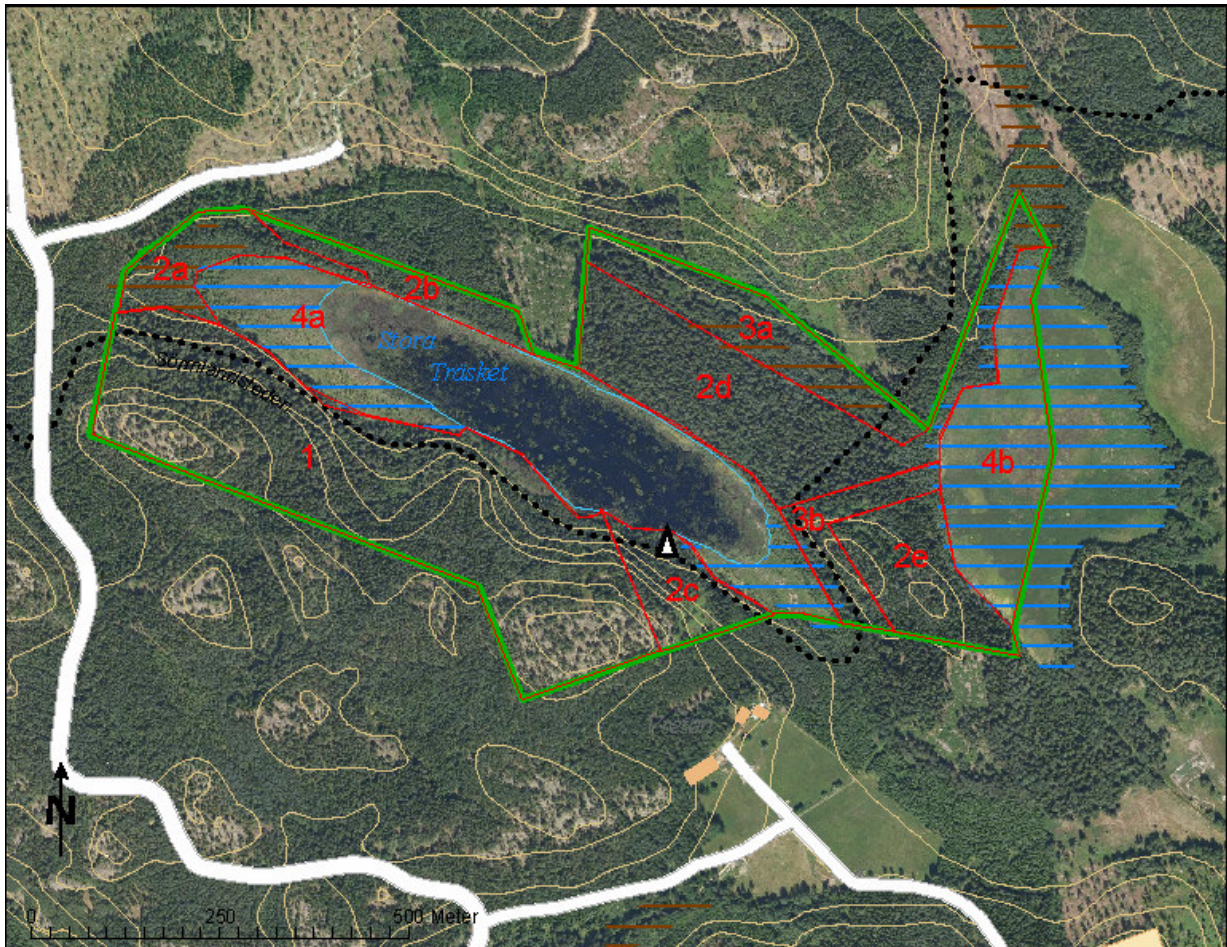
2008-02-25

lämplig skötsel.		visst lövinslag på och vid mindre höjd O om St Träsket		
Fällning av 2 – 5 medelålders grannar nordost om höjden i kanten av Lilla Träsket för att öppna fri sikt över Lilla Träsket	2009/2010	2e, ung och medelålders barrskog med visst lövinslag på och vid mindre höjd O om St Träsket	3	Kommunala medel

Bilaga 1. Karta skötselområden och delskötselområden

Bilaga 2. Karta parkeringsplats vid Wiad

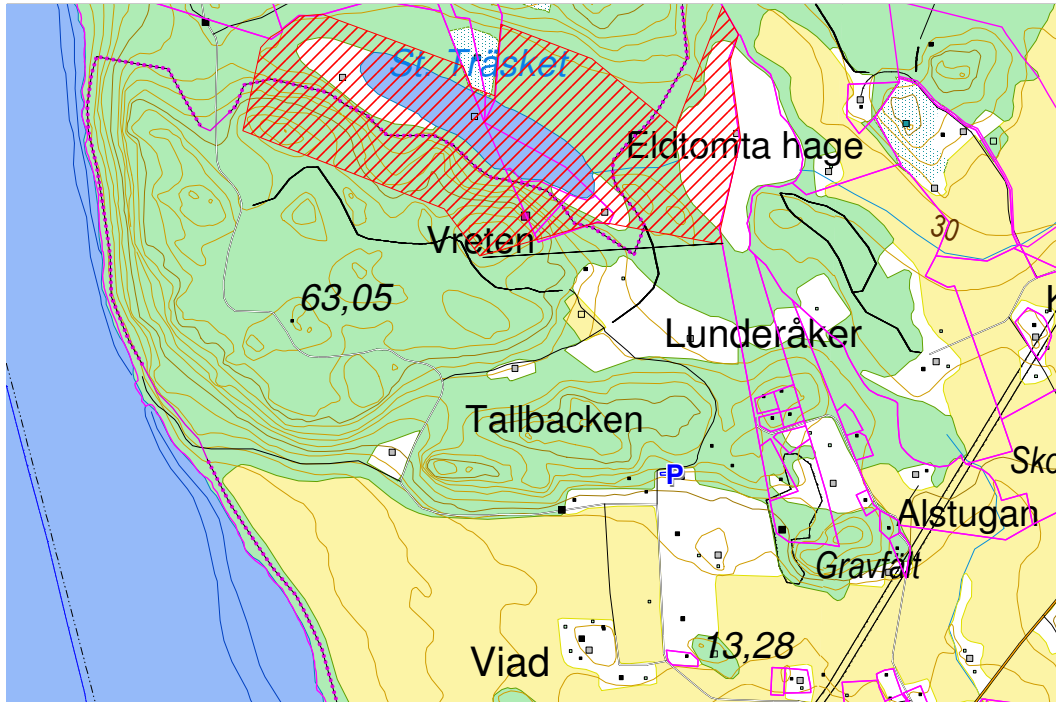
Karta över skötselområden och delskötselområden i Stora Träskets naturreservat

Teckenförklaring	
	Föreslagen naturreservatsgräns
	Skötselområde
	Sankmark
	Sankmark svårframkomlig
	Sörmlandsleden
	Vindskydd

Bilaga 2 till Skötselplan för Stora Träskets Naturreservat

Kartorna är orienterade↑, så att norr är uppåt och söder neråt.

Figur 1: Parkerings läge. Från parkeringen är det ca 1 kilometer till naturreservatets södra gräns.

Figur 2: Parkeringsplatsens läge, detalj